

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov. Zjutranje izdanje izhaja ob 11. uri, večerno pa ob 7. uri. O ponedeljkih izhaja prvo izdanje ob 1 uri pop.

Naročnina znaša:

Obe izdanji na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrta leta in na mesec razmerno.
Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske popoldanske številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

GLASILO

POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Stane 4 nvč.

Telefon št. 270.

Edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi i. t. d. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Novejše vesti.

Madrid 24. Brzjavka iz Havane pravi, da pred zalivom kroži devetnajst ameriških ladij. Sluti se, da se pripravljajo važni dogodki.

Madrid 24. Manevri rezervne eskadre se prične nemudoma.

Washington 24. General Miles meni, da za operacije na Kubi bode trebalo 85.000 mož, ker od ustašev na Kubi ni pričakovati nikake izdatne podpore. — Blokada Manile se je proglasila formalno.

Vlada nameruje nabrati še 50.000, morda celo 100.000 dobrovoljcev.

Dasi politični krogi odobrujejo to, da si Amerikani ne prisvoje Kube, vendar menijo, da — ko bode enkrat tam — ne bode tako lahko umakniti ameriške vojske s Kube, kakor se tako godi Angležem v Egiptu.

Washington 24. V zbornici reprezentantov je predložil Pearce načrt zakona za gradnjo 5 križarjev prvega reda, 10 torpedovk, 15 razdevajalev torpedov in 15 topnjač. Ukupni stroški bi znašali 39.250.000 dolarjev.

New-York 24. Iz Washingtona javljajo, da se tam utrja domnevanje, da Leon Castillo — španski poslanik v Parizu — dela na to, da bi Španija odstopila Filipine Francozom, da prepreči tako, da isti ne pridejo v ameriške roke.

Kolonj 24. »Kölnische Zeitung« je izvedela iz Madrida, da je med ministerskim predsednikom Sagasta in španskim poslanikom v Parizu jako živahno menjavanje brzojavk. Poslednji da ima nalog za jako važna pogajanja.

Keywest 24. Tu vlada veliko razburjenje, ker se govori, da je na južnem obrežju Kube neki španski križar zajel ameriško ladjo »Mangrove«.

Washington 24. Ker ne morejo nabaviti zadostno število transportnih ladij za ekspedicijo v Manilo, se je sklenilo, da vlada — ake bode trebalo — kar zapleni ladije za vladno službo, ako bi se lastniki branili vsprejeti primerno odškodnino.

Berolin 24. »Local Anzeiger« je dobil brzjavko iz Washingtona, glasom katere da je ministerstvo mornarice tega menenja, da so se Amerikani že sprijeli pri Santiago z španskim brodovjem admirala Cervera.

Madrid 24. Španskim ministrom za vnanje stvari je imenovan vojvoda Almodovar-Rio. Isti je že položil prisego.

Dunaj 24. Vsled smrti nadvojvode Leopolda se prihodnjo soboto cesar povrne na Dunaj.

Gradec 24. Glasom resolucije, vsprejete od socijalne demokratične zveze na Štajerskem, se delavci ne udeležijo odslej nobene demonstracije več.

Praga 24. Eksekutivni odbor svobodomiselnih stranke češke je doposlal udovi Gladstone-a sožalno brzjavko.

Carigrad 24. Mednarodna nadzorovalna komisija v Atenah je odločila, da se drugi obrok vojne oškodnine Turčiji izplača jutri.

Zagreb 24. Slovansko dobrotvorno društvo v Petrogradu je baje naprosilo ruskega konzula v Serajevu, naj mu označi one kraje v Bosni, kjer trpi ljudstvo bedo, da bode moglo doposlati podpor.

Na trditve odgovor v številkah in dejstvih!

Kakor znano, so poslanci Laginja, Spinčič in tovariši dne 30. marca t. l. interpelovali ministerskega predsednika kakor voditelja ministerstva za notranje stvari, da-li ne misli slednjič storiti konec

zistematičnemu poitalijančevanju naših dežel od strani državnih oblasti?! Na to interpelacijo je odgovoril ministerski predsednik dne 21. aprila 1898, da slučaj, na kateri se opira interpelacija, je le osamljen slučaj, ki se je pripetil le po pomoti pisarne okrajnega glavarstva v Pulju; da političnim oblastim na Primorskem velja načelo, da rešujejo vse uloge v tistem jeziku, v katerem so sestavljene, ter da ni nikake potrebe, da bi se ukrenilo kaj posebnega v tem pogledu.

Ker pa je g. ministerski predsednik povdarjal, da podaja to izjavo na podlagi dobljenih informacij, je prišla državnemu poslancu Spinčiču — videčemu, da se ne verjame njegovim zatrdilom ter da je nekako postavljen na laž — srečna misel, da se je obrnil do slovensko-hrvatske javnosti na Primorskem s prošnjo, naj se mu nemudoma dopošljejo številke in datumi hrvatskih in slovenskih ulog, rešenih na italijanskem ali nemškem jeziku, da bode mogel konkretnimi podatki podkrepiti svojo in tovarišev trditve o uredovanju političskih oblasti na Primorskem. Iz kratka: proti trditvi onih, ki so informovali gospoda ministerskega predsednika, je hotel nastopiti številkami in dejstvi.

In vspel je izborni, kajti hrvatsko-slovenska javnost se je odzvala njegovemu pozivu v veliko večji meri, nego je mogel pričakovati on sam v kratki dobi jednega tedna. Interpelacija, v kateri navaja Spinčič ves došli mu dokazilni material in ki se je stavila v zbornici poslancev dne 6. maja 1898, polni celih 12 strani drobno tiskanega stenografičnega zapisnika. Tu je navedenih, se številkami in datumi, na tisoče slučajev. Ume se ob sebi, da ne moremo misliti na to, da bi ponatisnili tu ves ta material —; kogar zanima, naj si preskrbi stenografični zapisnik o seji zbornice poslancev dne 6. maja 1898.

»Oho!« je zašepetal Ovčar, poslušajoči to v kotu sobe. »Ne vračati se, ko je človek enkrat odšel.«

Na to pa je dodal:

»Kmalo, kakor kaže, se završi pri vas tudi moja vlada. Po kravi Magdalena, po Magdaleni pa jaz.«

»Ii... ti Matija še lahko ostaneš«, mu je segla v besedo gospodinja. »Pri konjih mora vendar nekdo biti in če bi ti tudi ne dali zaslužka v enem letu, dobiš ga v drugem. Z Magdaleno je drugače. Ona je mlada, ona ima še le iti med svet, torej čemu bi se sušila v bedi?«

»Seveda je res«, je pritrdil Ovčar po pomisleku. »Celo dobri ljudje ste, da ste v taki nadlogi pomislili najpoprej na to, da ne bi kvarili dekletove osode.«

Polž je molčal ter se čutil razumni ženi, da je tako kmalo uganila, da Magdalena nima več kaj delati pri njih. Ob enem ga je tudi prevzel strah o misli, da se tako urno krusi njihovo gospodarstvo. Več let so koprneli po tretji kravi in domači dekli in sedaj je bil jeden dan dovolj, da sta bili obe prognani z doma.

(Pride še.)

PODLISTEK.

96

PREDNJA STRAŽA.

ROMAN.

Poljski spisal Boleslav Prus. Poslov. Podravske.

»Kake bajke mi praviš!« je zaklicel. »Ali je mar malo od vaših prodalo posestva ter odšlo za Volinj, kjer so sedaj gospodje? Da bi h komu prišel oče po smrti?!... Kdo je še slišal to?... Glej le, da radi upora sam ne pogineš ter še mene ne ugonobiš zraven. Radi tebe živi moj sin potratno, denarja za obroke nimam, sosedje me stiskajo. Ali si mar domišljuješ, da je v tvojem bedastem griču res zakopanih zakladov? Hočem kupiti tvoje zemljišče, ker tu je najugodnejši prostor za mlin na veter. Plačam ti sto rubljev, izredno ceno, ti mi pa še govoriš, da kje drugje nisi zmožen živeti!... Verfluechter!...«

»Srdite se, ali se ne srdite, toda jaz posestva ne prodam.«

»Prodaš je«, je odvrnil Hamer, zagrozivši mu s pestjo, »toda jaz ga več ne kupim... Leto dni ne prebiješ več med nami...«

In obrnivši se, je šel proti domu.

»A tvoj fant naj mi ne lazi več na naselbino«, je dodal ter obstal. »Nisem pozval sem učitelja radi vas...«

»Velika reč! Pa tudi ne bo več hodil, ako mu ne privoščite zraka v svoji sobi«, je zamomljal Polž.

»Tako, ne privoščim mu ozračja«, še je razgrel Hamer. »Oče je bedak, naj pa se sin ostane bedak.«

Razšla sta se. Kmet je bil tako nevoljen, da niti ni pomiloval več svoje krave.

»Naj jo pa tam zabijejo, ako je tako«, je dejal sam sebi. Toda pomislivši na to, da živinče ni krivo njegovega razpora s Hamerom, je vzdihnil globoko.

V hiši je čul tarnanje. Magdalena se je jokala, ker ji je gospodinja odpovedala službo. Polž je šel molče na klop, med tem pa je žena rekla deklini:

»Hrane bi ti pri nas ne zmanjkalo, to je resnica; toda kje naj dobim denarja za plačilo in za koledo? Le sama premisli. Vzrastla si, po novem letu bi ti pripadalo večje plačilo, toda če ostaneš pri nas, ne dobiš nobenega. Naposled pa tudi dela nimam za-te, ker smo kravo prodali... Idi torej jutri ali pojutresnjem, k stricu«, je nadaljevala gospodinja, »ter mu povej, kaka revščina je sedaj pri nas: da se ničesar ne prodaja, da ni zaslužka in da smo morali kravo oddati mesarju. Povej mu ter mu pade k nogam, prosé ga, naj ti poišče boljšo službo. Čim poprej, tem bolje. Ako nam pošlje Bog kedaj boljših časov, pa se vrni...«

Mi se moramo omejiti na to, da navedemo le par izgledov.

Tako navaja n. pr. o hrvatski občini bužet-ski, da je istej došlo v letu 1897. od e. kr. okrajnega glavarstva v Kopru 282 dopisov. Od teh sta bila 2 v hrvatskem, 14 jih je bilo v slovenskem, 32 v nemškem in 234 v italijanskem jeziku!!

V istem času je dobila ista občina od davkarije v Buzetu 45 dopisov, ki so bili vsi v italijanskem jeziku.

Tako se je godilo tudi vsem župnim uradom vsega okraja koperskega.

Dalje je prejel hrvatski občinski urad v Boljuni od okrajnega glavarstva v Pazinu v letu 1897. in 1898. 128 italijanskih rešitev na svoje hrvatske uloge. Poleg tega je dobil isti občinski od istega glavarstva v dobi jednega upravnega leta kakih 100 italijanskih dopisnic in okrožnic; od namestništva v Trstu pa v istej dobi kakih 70 nemških hektografiranih okrožnic. (In to vzlie dejstvu, da so najviše sodne oblasti izrekle opetovano, da nemščina ni deželni jezik v Istri!!)

In tako in v tem razmerju se godi po vseh političkih okrajih Istre.

Interpelacija dokazuje nadalje konkretnimi podatki, da oblasti v Gorici občejuje večinoma nemški tudi z čisto slovenskimi občinami in strankami.

Ves ta ogromni material je razvrstil Spinčič po političkih okrajih tako spretno in pregledno, da je moralo to prirejanje stati velikega truda. Za tako delo treba res obendovanja vredne potrpežljivosti, kakoršne je zmožen le oni, ki v svojem javnem delovanju vsikdar misli le na stvar in nikdar na-se!

Tak mož je Spinčič, kateremu na tem mestu v plačilo za ves ta trud pokladamo tu čut iskrene hvaležnosti svoje.

Interpelacija zaključuje nastopno:

»Ako se v čisto slovenskih krajih — kakor dokazano ravnokar — daje prednost italijanskemu jeziku, da, ako se isti naravnost vsiljuje, potem si lahko mislimo položnje Slovencev v mestu tržaškem in po okolici.

Mestni magistrat uraduje izključno italijanski tudi kakor politička oblast prve instance. Potom rekurza treba še le izvojevati v vsakem posamičnem slučaju, da se vsprejemajo slovenske uloge. Spomeniki na mestnem pokopališču ne smejo dobiti slovenskih napisov.

Na sodiščih se pišejo razpravni zapisniki italijanski tudi tedaj, če je stranka avtohtonen Slovenec.

V tisočih slučajev javne zatožbe proti Hrvatom in Slovincem v obsežju tamošnjega sodišča ni državni pravdnik še nikdar sestavil ali zastopal zatožbe v slovenskem jeziku. Celó na črni tabli vseučilišča dunajskega se je mogel v minolem letu videti razpis natečaja za štipendije, objavljenega od namestništva v Trstu, kateri štipendiji so vendar namenjeni v uživanje dijakom kvarnerskih otokov, kjer je pretežna večina prebivalstva hrvatska. Uradni list izhaja še vedno le v italijanskem jeziku.

Kar se tu pa tam razgláša hrvatski na stroške stranke, je polno tiskovnih pogreškov in treba plačevati dražje za kakih 30%, nego se plačuje v uradni »Wiener Zeitung« inserat, priobčen brez pogreškov. Na vseh uradnih tablah, celó onih oblasti, katerih delokrog sega daleč preko mesta in celó na Kranjsko — kakor n. pr. poštno ravnateljstvo —, nedostaje slovenskega napisa.

Petnajst let že se bore Slovenci mesta tržaškega zastoj za jedno ljudsko šolo v materinem jeziku; mesto da bi se jim dovolile take šole, se trudi vlada v tej dobi opetovano — pa tudi brezuspešno — da bi italijanske srednje šole občine vsprejela na državne stroške!

Od obdržavanja slovenskih misijonskih propovedi je morala cerkvena oblast v zadnjih treh letih opetovano odstopiti, ker se je tolpi oseb »zastopajočih javno menenje in voljo Trsta«, zljubilo prepevati po ulicah mesta, da »v domovini Rossetti-ja je smeti govoriti le italijanski«, in ker se je tam nedavno temu javno proglasilo načelo, da se na Primorskem more vzdržati le taka vlada, ki ume pasivno in mirno prenašati »izraze javnega menenja«.

Ker torej — kakor je razvidno iz navedenega — ona uradna depisnica, priložena dotični interpelaciji od dne 30. marea, sestavljena v italijanskem

jeziku ter doposlana »Hrvatski Čitaonici« v Pomerju, nikakor ni kak »osamljeni dogodek, po katerem so interpelantje sodili postopanje e. k. oblasti sploh«, in ne more biti res, da se je ona depisnica v italijanskem jeziku — ob okolnosti, da so se take depisnice doposlale tudi drugim hrvatskim čitalnicam, in da e. kr. okrajno glavarstvo v Pulji tudi z hrvatskimi uradi redno občejuje italijanski, za spremembo včasih tudi nemški — le po pomoti pisarne e. kr. okrajnega glavarstva doposlala hrvatski čitalnici;

ker trditev, navedena po Njegovi ekscelenci kakor dejstvo, »da se v Istri, kakor tudi v vsem obsežju dežele, podrejenem namestništvu v Trstu, političke oblasti drže načela, da je vsako ulogo rešiti v istem jeziku, v katerem je sestavljena«, ne odgovarja resnici;

ker se e. kr. političke oblasti tudi v občevanju z hrvatskimi in slovenskimi strankami poslužujejo navadno italijanskega, sicer pa nemškega jezika, in pomagajo nolens volens v to, da postaja resnica, da se v Istri sme rabiti le italijanski jezik, in sicer tudi iz tega vzroka, ker mnogi Hrvatje v Istri — ozirom na to, da umejo laški, nemški pa ne —, ako jim je voliti med nemščino in italijanščino, dajejo prednost poslednji, da se torej potemtakem e. kr. politički uradi kažejo kakor pravi zavodi za poitalijančevanje;

ker tudi večina drugih e. kr. oblasti naravnost usiljuje hrvatskim strankam italijanski jezik; ker se tudi po določanju naučnega jezika in popolnjevanju učiteljskih mest od strani e. k. šolskih oblasti na mnogih krajih povspesuje poitalijančevanje Istre in Primorske sploh;

ker avtonomne deželne oblasti z vsem postopanjem svojim stremé po poitalijančevanju Istre in vse Primorske;

ker je že nekoliko let sem vidno stremljenje gospodovalne italijanske stranke za tem, da bi gospodovala tudi v cerkvi in da bi tudi z cerkvijo povspesovala poitalijančevanje;

smatrajo podpisani za svojo dolžnost, da stavijo nastopno vprašanje do njeg. ekscelence, gospoda ministerskega predsednika in voditelja ministerstva za notranje stvari:

1) Kako more njegova ekscelence opravičiti neresničnost, navedene v odgovoru, ki ga je dal dne 21. aprila 1898 na interpelacijo poslanec dra. Laginje, Spinčiča in tovarišev, in kako misli ukreniti vaša ekscelence, da se enkrat stori konec **netočnim in neresničnim poročilom e. kr. uradnikov v Primorski, ki so prisegli slovesno prisego Bogu Vsemogočnemu in so obljubili pri svoji časti in zvestobi toliko pokorščino in zvestobo Njegovu Veličanstvu, kolikor tudi spoštovanje državnih temeljnih zakonov in spolnjevanje odredb predpostavljenih oblasti in vršenje stanovskih dolžnosti po svoji vednosti in vesti?**

2) Ali je vaša ekscelence pri volji, da v zmislu državnih temeljnih zakonov:

a) zaukaže podrejenim oblastim, da bodo hrvatske in slovenske uloge reševale hrvatski in slovenski in da bodo s takimi strankami, ki so poznane hrvatske ali slovenske, in s takimi, ki se poslužujejo hrvatskega ali slovenskega jezika, občevale v hrvatskem ali slovenskem jeziku?

b) stori primernih korakov, da bodo tudi druge e. kr. oblasti z notorično hrvatskimi ali slovenskimi strankami občevale v hrvatskem ali slovenskem jeziku?

c) in sploh stori kraj v zistem povzdignem poitalijančevanju primorskih pokrajin: Istra, Trst z okolico in Gorica-Gradiška?

Na Dunaju, dne 6. maja 1898.

Spinčič, Viljem Pfeifer, dr. Laginja, Biankini, Zore, Einspieler, dr. Krek, Perić, dr. Gregorič, Kušar, Wachnianyn, Robič, Žičkar, Vuković, Pogačnik, Povše, Winnicki, dr. Ferjančič, Sehnal, dr. Grobelski, dr. Klaič, dr. Bulat, Šupuk, Karol Adamek, Bečvar, Krumbholz, dr. Slama, dr. Dyek, dr. Kramaf, Sokol, Kryf, Martinek, Dostál, dr. Lang, dr. Trumbić, dr. Pražak, Heimrich, Skála, Udržal, dr. Stojan. Ochrimowicz, Berks, Formánek, dr. Plaček, dr. Okuniewski.

Politični pregled.

Iz delegacij. Avstrijska delegacija je delovala včeraj z vso parno silo: rešila, to je, vsprejela je proračun ministerstva za vnanje stvari, vspre-

jela je okupacijski kredit in pričela je razpravo o redni potrebnosti za vojsko (ordinarij).

Delegat Haase, ta »zmernež« za parado v nemško-obstrukejski vojski, je zatrdil, da hoče za svojo osebo glasovati za proračun ministerstva za vnanje stvari. Da pa ne bi svet pozabil, da je spoštovani superintendent (protestantovski duhovnik) — ako se ne motimo — ter zastopnik jedne onih pokrajin, Sleziije, v katerih gospodujejo Nemei v zasmeh dejstvu, da je večina prebivalstva slovanska — da torej ne pozabi svet, da se gospod superintendent Haase ni izneveril zastavi Schönenererjevi, je zatrdil hitro, da svojim glasovanjem za proračun ministerstva za vnanje stvari se nikakor ni odmaknil od svojega opozicijskega stališča ozirom na notranjo politiko.

Zlatih besed je spregovoril del. Kramaf. In nujno potrebno je bilo to ozirom na postopanje nemške gospode, ki govore vsaki dan in v vseh možnih variacijah, kakor da je Nemčija velika palica, ob katero se mora opirati berač Avstrija, ako se noče zrušiti po tleh. Tako postopanje, ako ni naravnost veleizdajsko, pa priča, da tej nemški gospodi nedostaje prave ljubezni do naše države, da jej nedostaje zmisla za čast in ugled te države, sicer ne bi propovedali svetu, da državi avstro-ogerski popolnoma manjka vsake samozvesti in da smatra samo sebe v trovezi kakor izključno prejemajoči, Nemčijo pa kakor oni drugi del, ki daje, podpira in deli dobrote. Temu početju, ki sicer odgovarja — o tem smo uverjeni — Schönenerer-Wolfovemu Ordre de bataille, ki pa ni avstrijsko, se je torej odločno uprl češki delegat Kramaf, ki je zaklical, da je Avstrija važen činitelj za ohranitev miru, to pa ne po zvezi z Nemčijo, **ampak sama po sebi!** Mi bi morali imeti — tako je vskliknil del. Kramaf — nekoliko več samozvesti in ne bi smeli pozabljati, da Avstro-Ogerski ne treba, da bi se lovila ni za Nemčijo ni za Rusijo. Ne le ob vprašanju ravnotežja v Evropi, ampak tudi ob vprašanju ravnotežja v svetovni politiki igra naša država važno ulogo. — Ozirom na povspesevanje naše svetovne trgovine je pripomnil dr. Kramaf, da našemu eksportu škodujejo mnogo nekatere nesolidne firme. Imena takih firm naj bi minister priobčil brezobzirno.

Nemški delegat Pergelt je zajezdil potem, vzlie izborni lekciji, ki jo je dal Kramaf nemški gospodi o avstrijskem — patriotizmu, onega starega konja, ki neprestano kima z glavo in krivi svoje hrbitšče pred materjo Germanijo. Zatrdil je tudi, da Nemei ne odnehajo od boja proti jezikovnim naredbam.

Čeh dr. Pačak, ki je govoril o jezikovnih naredbah, je izrazil željo po miru na Češkem, zatrdivši pa zajedno, da Čehi ne dopuste nikdar, da bi se odločilo zoper pravično stvar le iz tega jedinega vzroka, ker hoče tako jedna stranka.

V razpravi o okupacijskem kreditu se je državni finančni minister branil, kakor je vedel in znal, pred napadi, prihajajočimi zlasti od antisemitske strani. Potem je označil dve glavni točki svojega programa za upravo obeh zasedenih pokrajin: najprvo hoče, kolikor je le možno, navesti ljudstvo na polje evropske civilizacije ter je dovesti do takega stanja, da bode zadovoljno z našim gospodstvom — in potem dokazati svetu, da Avstro-Ogerska upravlja dobro tudi tuje dežele. Uprava sestoji iz vseh narodnosti in ver in vsi delujejo skupno, jeden poleg drugega in brez preprirov.

V razpravi o ordinariju vojske je tožil krščanski socialist Bielowlavec o naraščanju bremen za vojsko. Čeh Kaftan pa je zahteval od ministra več obzirnosti gledé rabe materinskega jezika na kontrolnih shodih, je urgiral preosnovno vojaškega sodstva ter je govoril o slučajih grdega ravnanja z vojaki. Seja se je pretrgala na to.

Domače vesti.

Minister za trgovino v Trstu. V ponedeljek si je ogledal minister svobodno luko. Potem se je vozil na parniku »Audax« po stari in novi luki, a na parniku »Pelagosa« ob istrskem obrežju do Pirana.

Včeraj je obiskal minister plavže v Šklednju, tovarno vegetabilskega olja, tovarno linoleja in tovarno za luščenje riža. Prisostvoval je, ko so spu-

stili v morje ladijo »Sava«, zgradjena v Lloydovem orzenalu za ogersko paroplovno družbo in borzo. Zvečer ob 8. uri se je odpeljal minister iz Trsta.

Imenovanje. Okrajni glavar Friderik vitez Schwarz je imenovan namestništvenim svetovalec v Trstu.

Grofica Lanthieri à Paraticeo, rojena Furlani, soproga vipavskega in rihemberškega grofa je umrla v ponedeljek po noči v 53. letu svoje dobe. Mir njeni duši!

Odbor zavarovalnice za govejo živino v Bazovici je sestavljen sledeče:

Gg. Peter Križmančič, posestnik v Bazovici, načelnik; Ivan Ražem, posestnik v Bazovici namestnik; Hrabroslav Ražem, ondi, tajnik; Jože Perot, blagajnik.

Odborniki: Just Ražem, posestnik v Bazovici h. št. 111, Andrej Križmančič pos. v Bazovici h. št. 159, Martin Grgič, pos. v Padriču št. 31, Jože Grgič, posestnik v Padriču št. 11, Anton Vidav, pos. v Gropadi št. 75, Jože Milkovič pos. v Gropadi št. 76. Ogledniki: Ivan Križmančič pos. v Bazovici št. 32, Grgič Peter, pos. v Padriču št. 7 in Kale Anton pos. v Gropadi št. 21. Nadzorstvo: Miha Ražem pos. v Bazovici št. 131, Grgič Jože pos. v Padriču št. 15, Fran Milkovič pos. v Gropadi št. 60.

Tatvine. — Včeraj je bil aretiran v svobodni luki neki Ivan G. ker je imel pri sebi 4 kgr. ukradene kave.

Peter Bolan, bivajoč v ulici Riborgo št. 21, je bil okraden v njega lastni spalnici, med tem, ko je on notri spal, za 7 gl.

Odbor „Kmetijske in vrtnarske družbe za Trst in okolice“ bode imel izredno sejo v petek dne 27. t. m. popoldne ob 2. uri in pol v svoji pisarni ulica Geppa št. 14. I. nadstr.

Moški podružnici družbi sv. Cirila in Metoda v Sežani je darovala Senožeska pivovarna po svojem zastopniku v Sežani 13 (trinajst) kron.

Bog jo živi in stotero povrni! Da bi našla dosti žejnih grl!

Nov poštni urad. — Dne 1. junija 1898 se odpre v Perteolu, okraj Gradiška na Primorskem, nov poštni urad, ki se bode pečal s pisemsko in vozno pošto ter bode ob enem služboval kakor nabiralnica poštno-hranilnišnega urada.

Zvezo bode imel po poštne selu jedenkrat na dan s poštnim uradom Campolongo.

„Kava družbe sv. Cirila in Metoda“ jih tudi že bode v oči. — Te dni se je odposiljevala ta kava iz glavne zaloge tukajšnjim trgovcem na drobno in v moža, ki je dovažal to blago, zagnal se je na javni ulici neki posebno našim bovškim teletarjem dobro znan „slovenoljub“ debele mesarske zunanosti, zagledavši na zaboji debel napis „Prava Ciril in Metodova kava“: „Ara, ara — qua že la sicoria di Nabergoi, no? — si, si di quel porco!“ (Glej, glej — tu je cikorija Nabergojeva, ne? da, da, od tistega praseca!); a naš mož, ne bodi len, mu jo je podkuril: „si sior, di Nabergoj — ma intanto il nostro Nabergoj ga avansa, che ga za la sicoria — ma il vostro Hortis pol spetar ancora quaranta anni ehe no gavarà niente!“ (Da gospod, Nabergojeva — pa vender je naš Nabergoj napredoval že toliko, da ima že cikorijo — vaš Hortis pa lahko čaka še 40 let in še ne bo imel nič!!)

Samomor. — Brivec Ferdinand Zalateo v ulici Teatro št. 1 je bolehal že več let. Sinoči okolu 6 ure se je podal na stanovanje, sel v naslonjač ter se vstrelil samokresom v desno sence. Soproga, ki se je vrnila domov proti 9 uri, ga je našla že mrtvega. Grozno prestrašena je obvestila o tem policijo, ki je ukrenila potrebno.

Morski volk. — Včeraj so ulovili ribiči blizu Umaga 150 kgr. težkega nad 2 m. dolgega morskega volka, katerega so prepeljali v Trst. Ribiči so imeli veliko opravila, da so ga ukrotili in pobili.

Zblaznel je včeraj v ulici Crosada št. 2 neki Anton R. Reveža, ki je pravil, da je on sam Bog, je odvel opazovalec Treves v bolnišnico.

Neljub soprog. — 27-letni čevljar Rudolf T., bivajoč v ulici Cavana, je začel včeraj zjutraj grdo ravnanje se svojo soprogo. Ta je zbežala k svojemu očetu, kamor jej je sledil tudi on ter nadaljeval psovaje. Konec temu početju je naredil poklicani redar, ki je odvel srditeža na pol. komisarijat.

Strela je udarila danes zjutra ob 9. uri 40 m. v hišo našega prvaka g. Ivana viteza Nabergoja na Proseku. Vžgala sicer ni ničesar, razrušila pa je kakih 8 □ m. strehe; od tu se je spustila po žlebu v pritlične prostore, poškodovavši zidovje, okna, šipe in strope. Zemljo je pretreslo tako, da so občutili ljudje po vsej vasi, mali otroci so celo cepali na tla. Do sedaj ne vemo še, kolika je škoda.

Nesreča na morju. — Včeraj je odplula iz Trsta proti Kopru ladijca „Rosa“, v kateri je bilo 5 ljudi. Na sredi poti je zajel ladijo precej močan veter, ki je pretel da jo prevrne. Morda bi bili ostali brezuspešni vsi veliki napori mornarjev, da ni priplul tam mimo parnik „Santorio“ namenjen v Koper, ki je rešil mornarje in ladijo.

Izpred sodišča. (Radi pomeverjenja.) 39-letni Josip Kosmač, trgovski agent iz Motovuna, je bil obsojen včeraj na sedem mesecev zapora, ker je pomeveril konjedereu Miki Jorasu 89 gld.

(Radi tatvine) je bil obsojen na tri mesece zapora kočijaž Karol Jež iz Idrije. Ukradel je svojemu gospodarju, spediterju Atiliju Marsihu, nekaj blago, katero je prodal za 2 gld. 10 nč. Dokazalo se je, da je hotel ukrasti še drugega blaga in je k temu nagovarjal še drugega kočijaža.

(Radi tatvine) 15letni Danijel Jordan iz Voloske občine je bil obsojen na mesec zapora, ker je ukradel Frauu Vlahu 6 gld. denarja, jedno rjuho in 30 kgr. kruha.

(Prestopek) Anton Jordan iz Voloskega je bil obsojen včeraj na 10 gl. globe, ker je priglasil z Hrvaškega junico v času, ko je bilo to prepovedano.

Tatvina. Dragotin Večile, trgovec z lesom v ulici Foseolo št. 4, je naznanil včeraj policiji, da o prevažanju z železniške postaje mu je zmanjkalo 15. tramov v vrednosti kakih 15 for. Raditega so bile aretirane 4 sumljive osebe: Ivan F., 21leten voznik iz Trsta, Ivan K., 17leten dninar rojen v Trstu, pristojen v Gradec, Rudolf K., rojen v Trstu pristojen v Ljubljano in Frane K., 36leten dninar iz Povirja pri Sežani. Aretiral jih je pol. agent Titz (sin).

Včeraj je bil aretiran v svobodni luki neki Ivan G., ker je imel pri sebi 4 kgr. ukradene kave.

Peter Bolan, bivajoč v ulici Riborgo št. 21, je bil okraden v lastni spalnici, med tem, ko je on notri spal, za 7 gld.

Policijske vesti. Aretirani so bili: v ulici Loggia 18letni Štefan R. in Viljem S. radi pohajanja; v ulici Cavana 40letni Anton R. radi razgrajanja; včeraj zjutraj na rudečem trgu 17letni Fran S. radi pohajanja.

Koledar:

Danes v sredo 25. maja: Urban, pap.; Gregor VII., pap. Jutri v četrtek 26. maja: Filip Neri sp.; Elevterij, muč.
Solčni: Izhod ob 3. uri 52 min. Izhod ob 7. uri 45 min.
Zahod „ 8. „ 2 „ Zahod „ 11. „ 47 „
Ta je 22. teden. Danes je 144. dan tega leta, imamo torej še 221 dni.

Kazenska razprava proti Ivanu Nabergoju in Mihi Košuta.

Kakor smo omenili na kratko, se je vršila dne 20. t. m. na tukajšnjem c. kr. okrajnem sodišču kazenska razprava proti gosp. Ivanu Nabergoju in Mihi Košuti iz Sv. Križa radi razžaljenja žandarmerijskega stražmojstra Zanmarchija.

Ivan Nabergoj je bil tožen, da je na shodu političnega društva »Edinost«, ki se je vršil dne 7. novembra 1897., obdolžil žandarmerijskega stražmojstra Zanmarchija, da je bil pijan ter zgubil v pijanosti puško in sicer to dne 9. dec. 1895. leta, a po shodu da ga je z nova obdolžil, da je bil pijan na dan shoda samega.

Miha Košuta pa je bil tožen le glede prve obdolžitve, češ, da je potrdil proti Nabergoju in proti žandarmerijskemu ritmojstru Gardigu, da je bil Zanmarchi res pijan dne 9. dec. 1895., in sicer v njegovi hiši, ter da je zgubil puško na potu iz sv. Križa na Prosek.

Kazensko razpravo je vodil deželnega sodišča svetnik gosp. Pederszoll; državno pravdnštvo je zastopal državnega pravdnika namestnik Cla-

rici; obdolženca pa je branil odvetnik dr. Gustav Gregorin.

Ivan Nabergoj je odgovoril na obtožbo v glavnih potezah tako-le:

Ni res, da sem na shodu dne 7. nov. 1897. dolžil naravnost stražmojstra Zanmarchija, da je bil pijan ter zgubil v pijanosti puško. Jaz sem na shodu, svari naše ljudstvo, naj se — ozirom na britke skušnje — ne da zavesti do silovitosti, pristavil še, da se nas strogo kaznuje za vsako malenkost, drugi pa da smejo počenjati, kar hočejo. Tako da se govori o nekem javnem organu, ki še sedaj posluje v okolici, da je celo puško zgubil nekoč v svoji pijanosti. Nisem pa imenoval nikogar, ter sem le na klic iz sredine zborovalec »Zanmarchi!« reagiral z besedami: naj bo Janez ali Marko ali kdor hoče, zgodilo se je. Nisem torej jaz kriv, ako so drugi imenovali Zanmarchija.

Drugi dan po shodu je prišel k meni tedanji proeski žandarmerijski vodja Logar ter mi je rekel, da me kliče Zanmarchi v žandarmerijsko kasarno, a pristavil je, da je boljše, ako rečem, da me ni doma ter da ne grem. Storil sem tako. Isti dan mi je povedal Logar, da je želel Zanmarchi mi reči, naj se ne govori več na shodih o tej stvari.

Dne 11. novembra sem bil klican zopet v kasarno, in sicer od gosp. namestniškega komisarja. Temu sem povedal na njegovo vprašanje, da sem slišal od drugih, da je bil Zanmarchi pijan ter da je zgubil puško dne 9. decembra 1895. ter da je bil pijan tudi na dan shoda; navel sem dotične priče, mej temi soobtoženea Miho Košuto. Pristavil sem pa, da ne želim, da se kaznuje Zanmarchi, ampak da bi bilo želeli le to, da se isti odstrani iz okolice radi njegovega netaknega postopanja.

Kake tri tedne pozneje me je poklical še ritmojster Gardig v kasarno ter sem njemu stvar istotako razložil kakor g. Fabrizziju.

Nisem imel namena žaliti Zanmarchija, ne ko sem govoril z g. Fabrizzijem, ne ko sem govoril z gosp. ritmojstrom. Namen moj bil je le, da informiram oba gospoda, kaj se govori o Zanmarchiju po vsem okraju; sploh pa sem smatral pogovor z omenjenima gospodoma kakor zaupen ter nisem mislil niti od daleč na to, da se uporabijo te moje zaupne izjave za tožbe proti meni. V prejšnjih časih so se predniki g. ritmojstra večkrat informirali pri meni o eni ali drugi stvari, ki se je tikala okraja, in o osebah, a stvar je ostala vsikdar tajna in zaupna. Tako sem si mislil jaz tudi pogovor z omenjenima gospodoma, a kakor vidim, varal sem se.

Omenjam še, da mi je rekel gosp. ritmojster Gardig, da je bil Zanmarchi dne 9. decembra 1895 trezen v kasarni, kar da more potrditi to sam, ker se mu je predstavil isti večer s puško, na kar sem odgovoril jaz, da dvomim.

V tem dvomu me je potrdil žandarmerijski vodja proeski Logar, kateri mi je povedal, da dne 9. decembra 1895 Zanmarchija ni bilo v kasarni; vkljub temu, da je sedaj, ko se je začelo govoriti, da je bil ta dan pijan, zahteval od njega, naj zapiše v svojo službeno knjigo, da je bil Zanmarchi dne 9. decembra 1895 v kasarni s puško; tega pa da on ni mogel potrditi, ker ni bilo res.

Da je bil pa Zanmarchi pijan dne 7. novembra 1897, potrditi priči Fran Košuta in žandar Hvala.

(Pride še.)

Različne vesti.

Jaroslava Vrhlickega tega najgenijalnega in najplodovitejšega pesnika češkega, čegar pravo ime je dr. Emil Frida in ki je bil dosedaj izreden profesor na češkem vseučilišču v Pragi, je imenovalo Njegovo Veličanstvo rednim profesorjem moderne literature na istem vseučilišču.

Zadnje vesti.

Madrid 25. List »Pais« meni, da ustaši na Filipinih ne bi imeli nič proti temu, ako bi ti otoki prešli v last Francije. Tudi Nemcem, bivajočim na Filipinih, ne bi bilo neljubo.

London 25. Oddelek mornarnice v Washingtonu oporeka vsem vestim o kaki bitki, kajti sovražno brodovje ni še tako blizu, da bi bilo pričar-

kovati bitke tako hitro. General Miles oporeka vesti, da bi bila ekspedicija na Kubo že pred durmi.

Budimpešta 25. (Avstrijska delegacija.) Predsednik se je toplini besedami spominjal smrti nadvojvode Leopolda. Nadaljevala se je razprava o ordinariju vojne. Govorili so Thurnherr od katoliške ljudske stranke, Kienmann od nemške ljudske stranke in grof Kottulinski. Govor tega poslednjega je bil zanimiv oziroma na dogodke v Gradeu. Grof Kottulinsky se je laskal vojski kolikor je le mogel, rekši, da se je vojaštvo vsikdar odlikovalo uzorno pravičnim vedenjem in človekoljubnostjo. Želel je posebnih naprav za pridobivanje podčastnikov ter zvišanja plač častnikom. Seja nadaljuje.

Dunaj 25. Kakor javljajo iz Gradea hočejo tamošnji poslanci, pozvani v to od nemške ljudske stranke, interpelovati že v prvi seji zbornice poslancev o imenovanju grofa Gleispacha predsednikom višega sodišča v Gradeu.

Dunaj 25. Vest, da socialistički poslanci namerujejo predlagati, naj se ministerstvo postavi pod zatožbo radi naknadnega kredita, označujejo kompetentni krogi kakor neosnovano.

Lvov 25. V Przemyslu so bili včeraj popoldne izgredi vsled pomajkauja zasluzka in bede. Množica se je zbirala pred pekarnimi in pred židovskimi prodajalnici. Posredovati je moralo vojaštvo. Na večer so se ponovili izgredi.

Carigrad 28. Glasom poročil došlih s Krete, jo narodna zbornica pritrdila z novim stanjem stvari na Kreti.

Najnoveja trgovinska vest.

New-York 23. (Izvirni brzojav.) Današnja borza mlačna posebno za žita. Pšenica 160 (včeraj 163), koruza 38 $\frac{7}{8}$ (včeraj 38 $\frac{7}{8}$), mast 647 (včeraj 665).

Trgovinske vesti.

Budimpešta. Pšenica za maj-juni 12'88 - 12'90. Pšenica za september 10'04 do 10'06. Oves za spomlad —'—'. Rž za september 7'52 do 7'54. Koruza za maj-juni 1898. 5'52 do 5'54.

Pšenica: ponudbe in povpraševanja slaba — Prodaja 5'000 meterskih stotov. Vreme: lepo.

Havre. Kava Santos good, average za maj 36'25 za september 36'50 frankov za 50 klg.

Hamburg. Santos good average za mesec maj 30'— za juli 30'— za september 30'50 za december 31'—.

Dunajska borza 25. maja 1898.

	včeraj	danes
Državni dolg v papirju	101'90	101'95
„ „ v srebru	101'70	101'80
Avstrijska renta v zlatu	121'10	121'15
„ „ v kronah	101'50	101'50
Kreditne akcije	357'50	357'50
London 10 Lsr	120'50	120'50
Napoleoni	9'54	9'53
20 mark	11'76	11'77
100 ital. lir	44'40	44'40

Tužnim srcem naznanjamo vsem prijateljem in znancem, da je naša ljubljena mati oziroma stara mati, gospa

Urša Fonda

danes zjutraj ob 11. uri, po kratki in mučni bolezni, previdena s svetotajstvi mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb zemeljskih ostankov mile pokojnice bode v petek, dne 27. t. m. ob 4. uri popoldne in hiše žalosti v Škednju.

Škedenj, 25. maja 1898.

Jožefa Fonda **Lovro Fonda**, sin sinaha, finančni nadstražnik.

Lovro, Miroslav, Dragotin, Celestin unuki.

Zavod za uniformiranje in civilna krojačnica

Fraňa Jiras

ulica Caserma 9 — v Trstu — ulica Caserma 9

Priporoča se

za napravo uniform in civilnih oblek.

Postrežba poštna.

Zaloga vseh vrst za uniforme po tovarniških cenah.

M. U. dr. Anton Záhorsky

pomočnik na porodih

in zdravnik za ženske.

Ulica Carintia št. 8.

Ordinuje:

Od 9. do 10. zjutraj in od 2. do 4. pop.

Za uboge od 8. do 9. zjutraj.

Škropilnice

proti

peronospori

inženjerja

ŽIVICA,

in brentači,

kateri ostajajo zmiraj enaki in pripravljeni, bodisi v suhem ali v vodi, najtrajalni od vseh drugih. Dobivajo se v delavnici omenjenega v Trstu, v trgovinski ulici (Via Commerciale) št. 11, kjer se oddajajo tudi radovoljno prospekti in ceniki.

Rinnione Adriatica di Sicurtà v Trstu

zavaruje

proti požarom, prevozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah.

Glavnica in reserva društva dne 31. decembra 1892.:

Glavnica društva	glđ.	4,000,000'—
Premijna reserva zavarovanja na življenje	"	13,326,346'98
Premijna reserva zavarovanja proti ognju	"	1,632,248'22
Premijna reserva zavarovanja blaga pri prevažanju	"	49,465'07
Reserva na razpolaganje	"	500,000'—
Reserva zavarovanja proti premianju kurzov, bilanca (A)	"	333,822'42
Reserva zavarovanja proti premianju kurzov, bilanca (B)	"	243,331'83
Reserva specialnih dobičkov zavarovanja na življenje	"	500,000'—
Občna reserva dobičkov	"	1,187,164'86

Urad ravnateljstva:

Via Valdirivo št. 2, (v lastni hiši).

Kašelj, hripavost in prsni katar

ublažuje in zdravi

„planinski zeliščni sok“

iz „Deželne lekarne pri Mariji Pomagaj“ M. Leusteka v Ljubljani.

Cena 1 steklenice 50 novč. Razpošilja se z obratno pošto najmanj 2 steklenici.

ANTON SIRZA

v Trstu.

ZALOGA OLJA, KAVE

i. t. d.

Pošiljatve le od 5 klg. naprej.

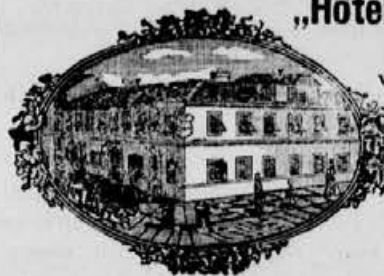
CENE:

Olje jedilno fino	klg. glđ.	—32
» » finejšje	» »	—36
» » najfinejšje	» »	—40
» namizno $\frac{1}{2}$ fino	» »	—44
» » fino	» »	—48
» » extra	» »	—56
» specialitetno	» »	kr. 60—72
Olja za cerkvene luči v vrčih po 25 klg. glđ.		11'75
Kava Santos I	» »	1'02
» » sup.	» »	1'10
» Rio fini	» »	1'04
» Guatemala sup.	» »	1'44
» Domingo dob.	» »	1'28
» » fini Elect.	» »	1'36
» Java dob. srednja	» »	1'18
» » blan, fini	» »	1'48
» » » prima	» »	1'52
» Portoriceo fini	» »	1'54
» » deb. zrna	» »	1'58
» Ceylon sup.	» »	1'56
» » Perl	» »	1'58
» Kuba deb. zrna, najf.	» »	1'56
» Perl navad. fini	» »	1'34
» Moeça prava arab.	» »	1'46

„Hôtel Nazionale“

v Trstu

v ulici Vienna št. 4.

se nahaja v bližini kolodvora južne železnice, pristanišč, poštne in brzojavne urade ter je popolnoma prenovljen. Sobe se oddajajo po 80 kr. in naprej.

Postrežba najtočnejša. Govori se slovenski in hrvatski. Lastnik je dalmatinski Hrvat. Za obilni obisk se priporoča udani

Josip Serdarović.

Albin Postogna — Rižana

Zaloga

eksportne pive in slada

iz tržaške tovarne v

Senožecah.

Eksportno pivo v sodčeh in botiljkah vedno frišno. Cene ugodne.

Cukerin št. 20

3000 kosov na 1 klg.

v porcijskih kosih po 1 novčič.

Cukerin št. 9

2000 kosov na 1 klg.

v porcijskih kosih po 1 $\frac{1}{2}$ novčiča.

Prodaja je dovoljena do 1. julija.

J. WEISS, Dunaj, VI. Eszterhazygasse 12.